

Υπόθεση C-387/93

Ποινική δίκη κατά Giorgio Domingo Banchemo

(αίτηση της Pretura circondariale di Genova
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης)

«Άρθρα 5, 30, 37, 85, 86, 90, 92 και 95 της Συνθήκης ΕΟΚ»

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. B. Elmer της 20ής Ιουνίου 1995 I - 4666

Απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 1995 I - 4683

Περίληψη της απόφασης

1. Προδικαστικά ερωτήματα — Υποβολή στο Δικαστήριο — Αναγκαίον προδικαστικής απόφασης και λυσιτελής των υποβαλλομένων ερωτημάτων — Εκτιμάται από τον εθνικό δικαστή — Υποβολή ερωτημάτων χωρίς διευκρίνιση του πλαισίου των πραγματικών στοιχείων — Παραδεκτόν
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 177)
2. Κρατικά μονοπώλια εμπορικού χαρακτήρα — Άρθρο 37 της Συνθήκης — Πεδίο εφαρμογής — Εθνικό σύστημα διανομής επεξεργασμένου καπνού
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 37)

3. *Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων — Ποσοτικοί περιορισμοί — Μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος — Εθνικό σύστημα διανομής επεξεργασμένου καπνού που ρυθμίζει τη λιανική πώληση χωρίς να εισάγει διακρίσεις — Δεν εφαρμόζεται το άρθρο 30 της Συνθήκης (Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 30)*
4. *Ανταγωνισμός — Δημόσιες επιχειρήσεις και επιχειρήσεις στις οποίες τα κράτη μέλη παραχωρούν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα — Εθνικό σύστημα διανομής επεξεργασμένου καπνού — Ανάθεση της χορηγήσεως αδειών εκμεταλλεύσεως στους λιανοπωλητές σε επιχείρηση κατέχουσα αποκλειστικά δικαιώματα — Δεσπόζουσα θέση — Έλλειψη καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως — Επιτρέπεται (Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρα 5, 86 και 90 § 1)*
5. *Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων — Ποσοτικοί περιορισμοί — Μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος — Εθνικό σύστημα διανομής επεξεργασμένου καπνού — Νομοθεσία τιμωρούσα την κατοχή προϊόντων κτηθέντων εκτός του εγκεκριμένου δικτύου και χωρίς την καταβολή ειδικού φόρου καταναλώσεως — Δεν εφαρμόζεται το κοινοτικό δίκαιο (Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 30)*
1. Μόνο στα εθνικά δικαστήρια, τα οποία έχουν επιληφθεί της διαφοράς και τα οποία οφείλουν να αναλάβουν την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί, εναπόκειται να εκτιμούν, εν όψει των ιδιομορφιών κάθε υποθέσεως, τόσο το αναγκαίον της εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως για να μπορέσουν να εκδώσουν τη δική τους απόφαση, όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλουν στο Δικαστήριο. Δεν είναι όμως δυνατόν να δοθεί απάντηση σε ερωτήματα ή τμήματα ερωτημάτων που αφορούν την ερμηνεία διατάξεων, όταν το αιτούν δικαστήριο δεν εξηγεί τα πραγματικά στοιχεία της διαφοράς που θα το ωθήσουν ενδεχομένως να τις εφαρμόσει και το Δικαστήριο δεν είναι, επομένως, σε θέση να παράσχει λυσιτελή ερμηνεία.
2. Το άρθρο 37 της Συνθήκης δεν ασκεί επιρροή σε μια εθνική νομοθεσία, η οποία επιφυλάσσει τη λιανική πώληση επεξεργασμένου καπνού σε διανομείς που έχουν λάβει άδεια από τη δημόσια αρχή, άπαξ αυτή η τελευταία δεν επεμβαίνει στη διαχείριση των καπνοπωλείων ούτως ώστε να ελέγχει ή να επηρεάζει τις επιλογές των λιανοπωλητών ως προς τα προϊόντα που θα προμηθεύονται, είτε για να εξασφαλίσει αγορά στα παραγόμενα από το μονοπώλιο προϊόντα, είτε για να ευνοήσει ή να αποθαρρύνει ορισμένα ρεύματα εισαγωγής από άλλα κράτη μέλη. Δεν εμπίπτουν στο άρθρο αυτό εθνικές διατάξεις που δεν αφορούν την άσκηση, από δημόσιο μονοπώλιο, του δικαιώματός του αποκλειστικότητας, αλλά αναφέρονται γενικά στην παραγωγή και εμπορία εμπορευμάτων, είτε αυτά υπάγονται είτε δεν υπάγονται στο εν λόγω μονοπώλιο.
3. Μια εθνική νομοθεσία, η οποία αναθέτει τη λιανική πώληση επεξεργασμένου καπνού πάσης προελεύσεως σε αδειούχους διανομείς, χωρίς όμως να παρακωλύει μ' αυτόν τον τρόπο την είσοδο στην εθνική αγορά προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών και πάντως χωρίς να δυσχεραίνει την είσοδο αυτή περισσότερο απ' ό,τι δυσχεραίνει την είσοδο των

εγχωρίων προϊόντων στο δίκτυο διανομής, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 της Συνθήκης, εφόσον δεν αναφέρεται στα χαρακτηριστικά των προϊόντων, αλλά αφορά αποκλειστικά τον τρόπο της λιανικής τους πώλησης και εφόσον η επιβαλλόμενη υποχρέωση διανομής των προϊόντων μέσω δικτύου αδειούχων λιανοπωλητών εφαρμόζεται χωρίς να γίνεται διάκριση αναλόγως της καταγωγής των οικείων προϊόντων και δεν επηρεάζει την εμπορία των προερχομένων από άλλα κράτη μέλη προϊόντων διαφορετικά απ' ό,τι των εγχωρίων.

4. Τα άρθρα 5, 90 και 86 της Συνθήκης δεν καλύπτουν μια εθνική νομοθεσία να αναθέτει τη λιανική πώληση επεξεργασμένου καπνού αποκλειστικά σε διανομείς στους οποίους χορηγεί σχετική άδεια η δημόσια αρχή, εφόσον η κατέχουσα αποκλειστικά δικαιώματα επιχείρηση, η οποία χορηγεί στους λιανοπωλητές άδειες εκμεταλλεύσεως, δεν εκμεταλλεύεται καταχρηστικά — εις βάρος ιδίως των καταναλωτών — τη δεσπόζουσα θέση την οποία ενδεχομένως κατέχει στην αγορά διανομής του εν λόγω προϊόντος. Το γεγονός και μόνον ότι ένα κράτος μέλος δημιουργεί δεσπόζουσα θέση διά της χορηγήσεως αποκλειστικού δικαιώματος, κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν είναι αυτό καθαυτό ασυμβίβαστο προς το άρθρο 86. Παράβαση των απαγορεύσεων των δύο αυτών διατάξεων υπάρχει μόνον όταν η οικεία επιχείρηση άγεται, από την άσκηση και μόνον του αποκλειστικού δικαιώματος που της έχει χορηγηθεί, σε καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσεώς της.

Όσον αφορά δε τους αδειούχους λιανοπωλητές, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως επιχειρήσεις κατέχουσες δικαιώματα περιγραφόμενα στο άρθρο 90, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ούτε, κατά μείζονα λόγο, μπορεί να θεωρηθεί ότι η οικεία νομοθεσία καθιερώνει υπέρ αυτών σειρά εδαφικώς ορισμένων μονοπωλίων δημιουργώντας έτσι στο σύνολο της εθνικής επικράτειας δεσπόζουσα θέση κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης, άπαξ οι αδειούχοι λιανοπωλητές ικανοποιούν ανταγωνιστικά τις ανάγκες των καταναλωτών χωρίς να διαθέτουν κάποιο ιδιαίτερο πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους.

5. Το άρθρο 30 της Συνθήκης δεν καλύπτει μια εθνική νομοθεσία να τιμωρεί ως έγκλημα λαθρεμπορίας την υπό του καταναλωτή παράνομη κατοχή επεξεργασμένου καπνού προερχομένου από άλλα κράτη μέλη, για τον οποίο δεν έχει καταβληθεί ο σύμφωνος με το κοινοτικό δίκαιο ειδικός φόρος καταναλώσεως, ενώ η λιανική πώληση αυτού του προϊόντος, όπως και η του εγχωρίου προϊόντος του ίδιου τύπου, ανατίθεται αποκλειστικά σε διανομείς στους οποίους χορηγεί σχετική άδεια η δημόσια αρχή.

Η αυστηρότητα της σχετικής κυρώσεως εκφεύγει πάσης κρίσεως με γνώμονα το κοινοτικό δίκαιο, άπαξ αυτή ουδόλως εμποδίζει την εισαγωγή επεξεργασμένου καπνού από άλλα κράτη μέλη, αλλά επιδιώκει απλώς να αποτρέψει τον καταναλωτή να προμηθεύεται καπνό για τον οποίο δεν έχουν καταβληθεί οι προμνησθέντες φόροι, μέσω μεταπωλητών στερουμένων της σχετικής αδείας, οι οποίοι ενεργούν κατά παράβαση της νομοθεσίας.